

Autentické jazykové materiály – jak s nimi pracovat?

(průvodce studiem)

Ivona Dömischová

Obsahem textu je stručný nástin problematiky práce s autentickými texty v jazykové výuce. Studenti se dozví, jaké texty by měli učitelé do výuky zařazovat, proč je důležité pracovat také s autentickými materiály ve výuce cizího jazyka. Dále se dozví, jak definujeme text, jaký je rozdíl mezi autentickým textem a textem didaktickým, jaké druhy autentických materiálů doporučuje *Společný evropský referenční rámec pro jazyky*. V druhé části textu, zejména v části pro zájemce se studenti seznámí s existencí korpusů pro jednotlivé jazyky (jako příklad uvádíme Český národní korpus, Lindsei-korpus pro anglický jazyk, DeReKo – korpus pro německý jazyk atd.)

AUTENTICKÉ MATERIÁLY

Autentické jazykové materiály nás obklopují téměř na každém kroku. Slovo autentický (*authentic*) znamená původní, pravý, hodnověrný (Hartl, Hartlová, 2000, s. 63). V souvislosti s jazykovou výukou se jedná o materiály, které jsou pravé a originální a nejsou prvotně určeny pro jazykovou výuku. Byly vytvořeny na území státu rodilými mluvčími a jejich cílovou skupinou jsou taktéž lidé rodilí mluvčí. Nejsou didakticky upraveny, nejsou určeny pro žáky a jejich jazykové vzdělávání. Také tyto materiály lze zařazovat do výuky, ačkoli v prvotní linii s nimi k tomuto účelu nebylo počítáno. Jejich nespornou výhodou je právě jejich autenticita, zejména pak používání „živého“ jazyka. Pro jazykovou výuku je můžeme využít jak z hlediska lingvistického, tak i z hlediska rozšíření znalostí v oblasti lingvostatické. Výhodou autentických materiálů je možnost jejich aktualizace.

Autentické materiály řadíme z didaktického hlediska do materiálních didaktických prostředků, které mají ve vztahu k názornému vyučování tři hlavní funkce (Hendrich, 1985, s. 396): funkci prezentační (uváděcí) - podílejí se na výkladu/objasňování učiva a navazují přímo na učební informaci určenou k osvojení. Funkce stimulační – podněcuje a stimuluje žákovu myšlenku, celkově podporuje tvůrčí přístup k řešení problémů. Poslední je funkce motivační, která vyvolává zájem o předmět, zejména prostřednictvím seznámení se se zajímavostmi dané země. Svou autenticitou a pravostí přibližují žákům každodenní realitu cílové země.

Podpora moderních trendů ve vzdělávání v pregraduální přípravě budoucích pedagogických pracovníků na Univerzitě Palackého v Olomouci

Skutečnost, že se žáci/studenti budou učit cizímu jazyku přímým působením autentického užívání jazyka v CJ mimo jiné předpokládá *Společný evropský referenční rámec pro jazyky* (dále jen SERR, 2002, s. 145). Hovoří např. o poslechu rozhlasu, nahrávek, sledování a poslouchání televize, videa, čtení neupravených, autentických psaných textů, které by neměly být odstupňovány podle obtížnosti. Zařazování těchto materiálů do výuky přímo doporučuje.

AUTENTICKÉ TEXTY V JAZYKOVÉ VÝUCE

Nejprve vyjdeme z definice pojmu „text“. *Společný evropský referenční rámec pro jazyky* (2002, s. 95) vnímá text jako *jakýkoliv úsek jazyka, ať v ústní nebo písemné formě, který uživatel/student vnímá, tvoří, nebo si ho s někým vyměňuje. Neexistuje tudíž komunikativní akt zprostředkovaný jazykem, který nemá text. Všechny jazykové činnosti a procesy jsou podrobeny rozboru a klasifikaci z hlediska vztahu uživatele/studenta a kteréhokoli účastníka komunikace k textu, ať už je tento nazírán jako dokončený výtvor, artefakt, nebo jako cíl či jako produkt, který je ještě zpracováván*. Hendrich (1988, s. 348) za text považuje soubor výpovědí, písemných nebo ústních, které tvoří souvislý projev.

Pedagog by měl text vybírat velmi uvážlivě. Sdělení, která jsou obsažena v jakémkoli textu, by měly podle Průchy (1987):

- a) vycházet z poznatkové struktury, kterou disponují studenti
- b) vycházet z jazykové struktury - studenti musí vědět, co znamenají všechna slova v textu v jazyce, ve kterém výuka probíhá.
- c) údaje v textu mají splňovat následující charakteristiky:
 - stimulační (motivační) – motivace textem je důležitá pro učení z textu
 - text by měl aktivovat poznávací, sociální a výkonové potřeby studentů nejen svým obsahem, ale i uspořádáním, strukturou apod.
 - komunikační – text musí vykazovat určitou čtivost a srozumitelnost,
 - regulační (motivační) – zpracování textu a jeho struktura reguluje způsob studentova učení a ukládání získaných údajů do jeho struktury znalostí.

Ve výuce cizích jazyků studenti pracují v zásadě s dvěma druhy textů. První skupinu tvoří texty tzv. *autentické*, které nebyly vytvořeny za účelem využití v jazykové výuce. Pochází z prostředí cílové země, nejsou ani zjednodušeny, ani upraveny pro určitou jazykovou úroveň. Nalézáme je v denním tisku, na internetu, v knižních fondech knihoven apod. Více se o konkrétních textech dozvíme později.

Druhou skupinu tvoří texty, které jsou upraveny pro jazykovou výuku. Hovoříme o tzv. *didaktických* textech. Na rozdíl od první skupiny jsou upravené, texty jsou např. zkrácené,

Podpora moderních trendů ve vzdělávání v pregraduální přípravě budoucích pedagogických pracovníků na Univerzitě Palackého v Olomouci

zjednodušené, uzpůsobené jazykové úrovni žáků/studentů, jejich zájmům, jazykovým zkušenostem a znalostem. Texty se zaměřují nejen na rozvoj jednotlivých jazykových dovedností, vyhledávání informací, slouží současně k procvičení gramatických struktur, slovní zásoby, jednotlivých jazykových jevů.

Učitelé dnes mohou podle svého uvážení svobodně volit materiály, se kterými chtějí ve výuce pracovat. V učebnicích také nalezneme velké množství jazykových materiálů, kterou jsou podřízeny cíli výuky, jsou didakticky upraveny a přizpůsobeny jazykové úrovni žáků, jejich potřebám a zájmům. Učebnice však nejsou v pravidelných intervalech nahrazovány novými vydáními, a tak materiály v nich obsažené zastarávají a nejsou zcela aktuální a platné době. Z toho důvodu mnoho učitelů přistupuje k volně tzv. doplňkových materiálů, mezi které můžeme řadit i autentické jazykové materiály.

S jakými texty můžeme v jazykové výuce pracovat? *Společný evropský referenční rámec pro jazyky* (2002, s. 97) hovoří v kapitole 4.6.3 v souvislosti s cizími jazyky o dvou základních typech textů: mluvené a psané.

MLUVENÉ TEXTY:

- veřejná hlášení a pokyny
- přednášky
- prezentace
- kázání; rituály (obřady, formální bohoslužby)
- divadelní hry, představení, autorské čtení
- písně
- sportovní komentáře, zpravodajství
- veřejné debaty a diskuse
- rozmluvy a rozhovory
- telefonické hovory
- přijímací pohovory (do zaměstnání) aj.

V rámci jazykové výuky se s textem můžeme setkat při používání komunikačních strategií. Podle *Společného evropského referenčního rámce pro jazyky* (2006, s. 58) se uživatelé jazyka musí zapojovat do komunikativních jazykových činností a ovládat komunikativní strategie, aby mohli vykonávat komunikativní úlohy. Mnohé komunikativní činnosti, jakými jsou rozhovor a korespondence, jsou interaktivní, což znamená, že se účastníci střídají v produkci a recepci často během několika výměn. V jiných případech je ústní projev nahráván nebo vysílán nebo jsou psané texty rozesílány či publikovány, a přitom jsou tvůrci jazykového projevu odděleni od příjemců, které nemusí ani znát a kteří nemohou reagovat. V těchto případech lze komunikativní událost chápat jako pronesení, napsání, poslech nebo přečtení textu. Ve většině

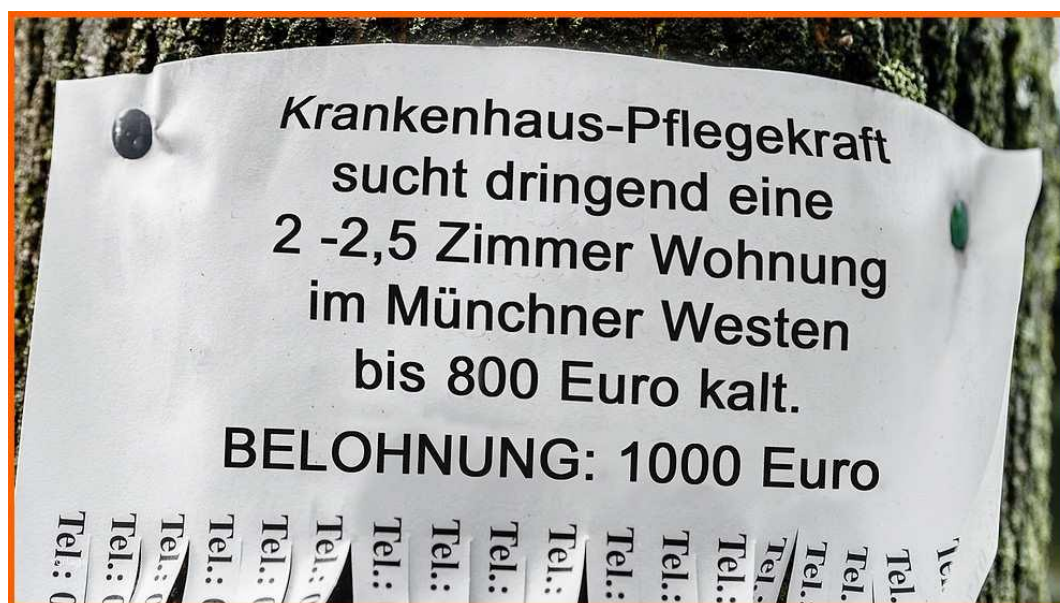
Studijní text k projektu

Podpora moderních trendů ve vzdělávání v pregraduální přípravě budoucích pedagogických pracovníků na Univerzitě Palackého v Olomouci

případů uživatel v roli mluvčího nebo pisatele tvoří svůj vlastní text, aby vyjádřil, co má na mysli.

PSANÉ TEXTY:

- knihy (beletrie a literatura faktu včetně literárních časopisů)
- časopisy; noviny
- návody k použití
- učebnice
- komiksy
- brožury a prospekty
- letáky
- reklamní materiály
- veřejná značení a nápisy
- obaly a nálepky na zboží
- lístky a vstupenky atd.
- formuláře a dotazníky
- slovníky
- obchodní a profesní dopisy
- osobní dopisy
- slohové práce a cvičení
- memoranda, zprávy a články aj.

Anzeige

Podpora moderních trendů ve vzdělávání v pregraduální přípravě budoucích pedagogických pracovníků na Univerzitě Palackého v Olomouci

Glückwunschkarte

PRÁCE S TEXTY

Texty by měly být poutavé a přiměřené jazykové úrovni žáků. V počátečním stádiu výuky by měly být texty obsahově kratší. Požadavek přiměřenosti se vztahuje na i jazykovou stránku textu, který by měl respektovat požadavek na postupnou obtížnost.

Při práci s texty je dobré používat tzv. jazykový odhad při čtení. Hendrich (1985, s. 232-233) hovoří o důležitosti tréninku schopnosti jazykového odhadu neznámých jazykových prostředků.

Při odhadu se uplatňují tři faktory:

- a) odhad na bázi mezijazykové
 - příbuzná slova v jiném cizím jazyce: angl. Miler – něm. der Müller apod.,
- b) odhad na bázi vnitrojazykové
 - žák zná kořen slova a zná pravidla pro tvoření slov v daném cizím jazyce,
- c) odhad kontextový
 - neznámá lexikální jednotka je identifikována na základě kontextu, individuálního odhadu nebo znalosti příbuzných témat.

Studijní text k projektu

Podpora moderních trendů ve vzdělávání v pregraduální přípravě budoucích pedagogických pracovníků na Univerzitě Palackého v Olomouci

Práce s textem by neměla být limitována jakoukoli překážkou na straně studenta, ať už se jedná např. o poruchu učení, poruchy senzorického vnímání apod. Naštěstí v dnešní době existuje celá řada pomůcek, od jednoduchých naslouchátek až po počítačové syntezátory řeči ovládané pohybem očí. Odezírání, využití zbytků sluchu a fonetický výcvik umožnily lidem se závažným sluchovým postižením dosáhnout vysoké úrovně mluvené (orální) komunikace v cizím jazyce. Lidské bytosti mají neuvěřitelnou schopnost, pokud jde o překonání překážek v komunikaci, ve vytváření textů a jejich porozumění, pokud mají nezbytné odhodlání a jsou povzbuzováni. (SERR, 2002, s. 95-96)

Práce s textem je na straně příjemce sdělení nejvíce determinována jazykovým porozuměním textu, schopností vnímat daný text, zájmem a motivací.

Cílem práce s textem je podle našeho názoru primárně textu porozumět, porozumět jeho sdělení. V této souvislosti však můžeme narazit na tzv. *funkční negramotnost příjemců sdělení*. Znamená to, že někteří jedinci nemají schopnost vybrat z textu důležité informace. Podle Průchy (2000, s. 164-170) se to týká velmi často i absolventů středních škol. Hodnocení, jak studenti pochopili daný text, spočívá podle J. Mareše (2001, str. 487–490) v tradičním ústním zkoušení např. vyjadřováním textu vlastními slovy.

MÉDIA A AUTENTICKÉ TEXTY

V dnešní době můžeme jakýkoli text přenášet jakýmkoli médiem. Postupně s rozvojem ICT se setkáváme s texty obsahujícími tzv. hypermediální odkazy. Části textu jsou doplněny odkazy na zdroje, na obrazový materiál, doplňující informace, zvukové či obrazové materiály. Takovéto texty nalézáme i v jazykových učebnicích.

Využívání médií a zejména audiovizuální techniky ve výuce cizího jazyka požadoval Edelhoff (1985, s. 7-30). Zastával názor, že autentické jazykové materiály rozvíjí u žáků schopnost porozumění, neboť se díky nim žáci setkávají s reálnými jazykovými situacemi. Důraz klade na jejich postupné začleňování do výuky, doporučuje zejména zohledňovat princip přiměřenosti.

PRO ZÁJEMCE

Společný evropský referenční rámec pro jazyky (2002, s. 100-101) v kapitole 4.6.4 *Texty a činnosti* hovoří o ústřední úloze textu v každé jazykové komunikaci. Níže uvedené znázornění zachycují vztah mezi uživatelem/studentem a partnerem/studentem v komunikaci, činnostmi a texty. Každý text má ústřední úlohu v každého aktu jazykové komunikace a vytváří vnější, objektivní vazbu mezi tvůrcem a příjemcem.

1. Produkce.

Uživatel/student vytváří psaný text přijímaný jedním či více posluchači nebo čtenáři, kteří jsou od sebe obvykle vzdáleni a od kterých se nevyžaduje odpověď.

Studijní text k projektu

Podpora moderních trendů ve vzdělávání v pregraduální přípravě budoucích pedagogických pracovníků na Univerzitě Palackého v Olomouci

Psaní: UŽIVATEL → psaný text → čtenář → (čtenář)

2. Recepce.

Uživatel/student přijímá text od jednoho nebo více mluvčích či pisatelů, kteří jsou od sebe obvykle vzdáleni a od kterých se nevyžaduje odpověď.

Čtení: PISATEL → psaný text → UŽIVATEL

3. Interakce.

Uživatel/student se účastní rozmluvy „z očí do očí“ s partnerem v komunikaci. Textem rozmluvy jsou výpovědi střídavě produkované a přijímané každou ze zúčastněných stran.

UŽIVATEL ↔ promluva ↔ partner v komunikaci

UŽIVATEL → text 1 → partner v komunikaci

UŽIVATEL ← text 2 ← partner v komunikaci

UŽIVATEL → text 3 → partner v komunikaci

UŽIVATEL ← text 4 ← partner v komunikaci

4. Zprostředkování.

Diagram představuje dvě situace.

4.1 Překládání.

Uživatel/student přijímá text v jednom jazyce nebo kódu (jazyk X) od nepřítomného mluvčího či pisatele a v jiném jazyce nebo kódu (jazyk Y) tvoří souběžný text, který je určen dalšímu vzdálenému posluchači či čtenáři.

pisatel (jazyk X) → text (v jazyce X) → UŽIVATEL → text (v jazyce Y) → čtenář (jazyk Y)

4.2 Tlumočení

Uživatel/student zprostředkovává interakci „z očí do očí“ mezi dvěma partnery v komunikaci, kteří nesdílejí stejný jazyk nebo kód. Uživatel/student přijímá text v jednom jazyce (jazyk X) a vytváří odpovídající text v druhém jazyce (jazyk Y).

Partner v komunikaci (jazyk X) ↔ promluva (jazyk X) ↔ UŽIVATEL ↔ promluva (jazyk Y) ↔ partner v komunikaci (jazyk Y)

Studijní text k projektu

Podpora moderních trendů ve vzdělávání v pregraduální přípravě budoucích pedagogických pracovníků na Univerzitě Palackého v Olomouci

PRO ZÁJEMCE

Význam slov lze nalézt i v jazykových korpusech pro jednotlivé jazyky. Pro ukázkou uvádíme příklady Českého národního korpusu, korpusu pro anglický jazyk: LINDSEI_CZ a korpusu pro německý jazyk: DeReKo (Das Deutsche Referenzkorpus).

ČESKÝ NÁRODNÍ KORPUS

Autentické texty v českém jazyce nabízí Jazykový korpus. Projekt byl založen v roce 1994, aby vytvářel a zpřístupňoval rozsáhlá jazyková data pro výuku a výzkum. Jedná se o soubor psaných i mluvených textů v elektronické podobě, ve kterém je možné dle zadaných parametrů volně vyhledávat jazykové jevy, které jsou zaznamenány v jejich přirozeném kontextu. Na portálu *Českého národního korpusu* se dozvíme, že v současné době má korpus přístup k více než čtyřem miliardám slov. (Český národní korpus, 2019)

Příklad: zadání slova „učitel“

Korpus: syn2015 | Dolaz: učitel (3 357 výskytů) | Promíchat: ✓

Výskytů: 3 357 | i.p.m.: 27,8 (vztaženo k celému korpusu) | ARF: 1 160,96 | Výsledek je promíchán

Výběr řádků: základní (2 vybráno)

☒	Didaktika cizích jazyků	modelu (M. Berlitz, V. M. Čisfakov) .	Učitel	se zeptá " Was ist das ? ", ukáže
☐	Metodika práce se žákem s narušenou komunikační sc...	a používá alternativní komunikaci, je třeba, aby ji	učitel	(případně asistent) aktivně ovládal . Sociální podmínky Celý
☐	Muka	za hlasy ? Na zlomek vteřiny zachytila Stevenův pohled .	Učitel	zvedl bradu k obloze . Jako by jí ukazoval na
☐	Čtyři kultury ve vzdělávání	profesně zaměřených . " Pro mě ", říká jeden	učitel	, " je nejlepší ředitel , kterého jsem měl během
☐	Lidé a země	? A pochutnají si na čokoládě sami Ghanaané ? Pětadvacetiletý	učitel	Edem Damalie krouží žlutým plodem tvaru ragbyového míče , který
☐	Valasský deník	ale považují Daniela Drápalu . Jako muzejní kolega , vysokoškolský	učitel	a předseda České národopisné společnosti si mě doslova vypiplal .
☐	Mladá fronta Dnes	raději zůstat v anonymitě . A podobně se vyjadřuje i	učitel	jedné z brněnských škol . O tom , koho chce
☐	Právo	2,42 a opakovaně 2,69 promile alkoholu , " dodala .	Učitel	na místě přišel o řidičský průkaz a je podezřelý z
☐	Reflex	mě zmocnil starý známý pocit ze školy , kdy vás	učitel	dějepis vyvolává z něčeho , o čem nemáte ani šajnu
☐	Zlatý vík	V jednom z dopisů mi Karol napsal , že soukromý	učitel	jeho dcery se těší zvláštní pověsti . Napsal mi o
☐	Fány	do země nikoho a nikdo nemá jasno , ačkoliv pan	učitel	Arsene vždycky říká , že on je pro osvícenství ,
☐	Bobové, hroby a učitelé	deklaroval Amerling úkol vlasteneckého pedagoga : vlast českou musí český	učitel	vidět v celosti její Příroděny , která objímá jak Zeměnu
☐	Z literární pozůstatosti	, které jsem minil překonat .) Čas je důkladný	učitel	. Člověk se nedívá , že starci jsou sami před

Korpus u výrazu „učitel“ vyhledal 3 357 výskytů. Na obrázku zaznamenáváme i výskyt v odborné knize *Didaktika cizích jazyků* (Choděra, 2006). Pokud máte zájem dozvědět se více o Českém národním korpusu, tak jej naleznete na stránkách Ústavu českého národního korpusu (<https://ucnk.ff.cuni.cz/cs/>).

Pokud se chcete dozvědět více o možnostech vyhledávání, pak vám poslouží aplikace KonText (tzv. korpusový vyhledávač) a nástroj pro vyhodnocování variant SyD (<https://syd.korpus.cz/>).

Podpora moderních trendů ve vzdělávání v pregraduální přípravě budoucích pedagogických pracovníků na Univerzitě Palackého v Olomouci

PŘÍKLAD KORPUSU PRO ANGLICKÝ JAZYK: LINDSEI_CZ

Zejména mluvené texty nalezneme na stránce českého subkorpusu LINDSEI_CZ. Jedná se o žákovský korpus spontánní mluvené angličtiny pokročilých mluvčích s češtinou, který vznikl jako produkt mezinárodního projektu Lindsei, který od roku 1995 pokračuje dodnes. Zachycuje spontánní mluvenou angličtinu pokročilých studentů s různými mateřskými jazyky. Pro naše účely uvádíme jen informace k českému jazykovému korpusu.

PRO ZÁJEMCE: http://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:lindsei_cz

Nalezneme zde rozhovory, které mají tři části. Tou první je monolog na předem zvolené téma (důležitá životní zkušenost; významný film či divadelní hra; významná cestovatelská zkušenost). Druhou částí je rozhovor na běžná témata týkající se každodenního studentského života, plánů do budoucnosti a zkušeností se studiem.

Ve třetí části studenti vyprávějí příběh na základě čtyř kreslených obrázků. Každý rozhovor trvá přibližně 15 minut a jeho součástí je i transkripční přepis nahrávky.

PŘÍKLAD KORPUSU PRO NĚMECKÝ JAZYK: DeReKo (Das Deutsche Referenzkorpus)

DeReKo je nejrozsáhlejší „elektronický archiv“ německého jazyka. K 18.3.2019 byl tvořen 43 miliardy slov a stal se tak nejrozsáhlejší elektronickou sbírkou psaných německých beletristických, vědeckých, populárně vědeckých textů ze současnosti a také z minulosti.

DWDS - Der deutsche Wortschatz von 1600 bis heute

PRO ZÁJEMCE: <https://www.dwds.de/wb/Lehrer>

The screenshot shows the DWDS website interface. At the top, there's a search bar with 'Lehrer' entered. Below the search bar, the word 'Lehrer, der' is displayed. To the right, there's a 'Worthäufigkeit' (frequency) bar chart showing the word's usage from 1930 to 2000. Below that is a 'Wortverlaufskurve' (word frequency curve) chart showing the frequency of the word over time. The chart shows a peak around 1930 and a decline thereafter. At the bottom, there's a 'Bedeutung' (meaning) section with a dropdown menu showing 'jmd., der Unterricht erteilt, lehrt'. Below this, there are examples of the word in context, such as 'ein junger, guter, erfahrener, strenger Lehrer' and 'ein akademischer Lehrer (= Professor)'. The website also includes a 'Grimmisches Wörterbuch (DWB)' and a 'Wörterbuch der deutschen' link.

Studijní text k projektu

Podpora moderních trendů ve vzdělávání v pregraduální přípravě budoucích pedagogických pracovníků na Univerzitě Palackého v Olomouci

Verwendungsbeispiele

maschinell ausgedruckt aus den DWDS-Korpora

DWDS-Beispielextraktor

Wenn er ihn umbringt, gibt er dann nicht zu, ein schlechter **Lehrer** gewesen zu sein?

Krausser, Helmut: Eros, Köln: DuMont 2006, S. 185

Allerorten fehlt es an klaren Orientierungen für die verunsicherten **Lehrer**.

Die Zeit, 18.04.1997, Nr. 17

Wohl wolle ich mit Freuden hungern, aber um schließlich **Lehrer** zu werden, wovor ich ein Grauen hätte, lohne sich das ganze menschliche Leben nicht.

Sudermann, Hermann: Das Bilderbuch meiner Jugend. In: Simons, Oliver (Hg.) Deutsche Autobiographien 1690-1930, Berlin: Directmedia Publ. 2004 [1922], S. 977

Ich lasse es bei diesen Proben meines Verkehrs mit meinen **Lehrern** bewenden.

Peters, Carl: Lebenserinnerungen. In: Simons, Oliver (Hg.) Deutsche Autobiographien 1690-1930, Berlin: Directmedia Publ. 2004 [1918], S. 35398

Mit den Jahren wurde meine Lage als **Lehrer** der Theologie immer schwieriger.

Overbeck, Franz: Selbstbekenntnisse. In: Simons, Oliver (Hg.) Deutsche Autobiographien 1690-1930, Berlin: Directmedia Publ. 2004 [1903], S. 39081

PRO ZÁJEMCE: <https://www.dwds.de/wb/Lehrer>

LITERATURA

ČESKÝ NÁRODNÍ KORPUS. <https://korpus.cz/>

EDELHOFF, CHRISTOPH. Authentizität im Fremdsprachenunterricht. In: *Authentische Texte im Deutschunterricht. Einführung und Unterrichtsmodelle*, hrsg. v. Christoph Edelhoff, München, 1985. S. 7-30.

DZIKOVÁ, HANA, ed. *Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme*. 1. české vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 267 s. ISBN 80-244-0404-4.

GRÁF, TOMÁŠ. LINDSEI_CZ: korpus spontánní mluvené angličtiny pokročilých mluvčích. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2017. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>.

CHROMÝ, JAN. Materiální didaktické prostředky v informační společnosti. Praha: Verbum, 2011. ISBN 978-80-904415-5-2.

Kotásek, Jiří, ed. et al. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha. [Praha]: Tauris, 2001. 98 s. ISBN 80-211-0372-8.

MANUÁL. APLIKACE KONTEXT. Dostupné na:
<http://wiki.korpus.cz/doku.php/manualy:kontext:index>

WIKI ČESKÝ NÁRODNÍ KORPUS. LINDSEI_CZ. Dostupné na:
http://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:lindsei_cz

Studijní text k projektu

Podpora moderních trendů ve vzdělávání v pregraduální přípravě budoucích pedagogických pracovníků na Univerzitě Palackého v Olomouci

DWDS - *Der deutsche Wortschatz von 1600 bis heute*. Dostupné na: <https://www.dwds.de/>

Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme. 2. české vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. 267 s. ISBN 80-244-1425-2.

OBRÁZKY

Glückwunschkarte "Lebensbuch" mit Glückwunsch von Anselm Grün. Dostupné na: <https://www.anselm-gruen.de/grusskarten/1076/glueckwunschkarte-lebensbuch-mit-glueckwunsch-von-anselm-gruen>

Anzeige. <https://www.dark-siders.de/54-vorlage-wohnungssuche-aushang/faszinieren-not-im-krankenhaus-munchen-gehen-pfleger-aus/>